

Na stopě levhartů

Založil fond na ochranu africké přírody a jeho prostřednictvím financuje projekty zaměřené na gepardy, nosorožce, levharty nebo i na podporu tamních škol. S Romanem Balážem jsme se bavili o sčítání levhartů v rezervaci Masai Mara, o jejich inteligenci, plachosti nebo konkurenci s dalšími šelmami

PTAL SE: MAREK TELIČKA; FOTO: ROMAN BALÁŽ

[?] UŽ Z NÁZVU ZÁCHRANNÉHO PROGRAMU MARA-MERU CHEETAH PROJECT (MMCP), O NĚMŽ JSME SE PŘED ZHRUBA ROKEM A PŮL BAVILI, JE ZAKOTVENO, ŽE SE VĚNUJETE GEPARDŮM. JAK JSTE SE TEDY DOSTALI K VÝZKUMU LEVHARTŮ V KEŇSKÉ REZERVACI MASAI MARA?

Je pravda, že prioritou naší nadace romanwildlifefoundation.com je záchrana gepardů a výzkum jejich chování a komunikace. Zároveň ale mezi má nejoblíbenější zvířata patří levhart. Když jsme se tedy mohli finančně i aktivně zúčastnit levhartího projektu v rezervaci Masai Mara, tak jsem neváhal ani minutu. Posouvá nás to dál a my se vždy dozvídáme i něco nového. Další výzvou bylo, že jsme jako jediní dostali od místní vlády na takový projekt povolení.

[?] V SOUHRNU ZPRÁVY O VÝSLEDČÍCH VÝZKUMU MNE ZAUJALA JMÉNA AUTORŮ. VEDLE VÁS JSOU TAM JMENOVÁNY DVĚ ŽENY – RUSKÁ A BRITSKÁ ZOOLOŽKA. JAK DOŠLO K TAKOVÉMU MEZINÁRODNÍMU PROPOJENÍ?

Je to jednoduché: Všichni jsme oddáni záchraně zvířat, a když se naskytla příležitost dát dohromady síly pro další výzkum, prostě jsme to udělali. S Elenou Čelyševovou se známe několik let a s Eve Hillsovou jsem se setkal přímo v Masai Maře. Sčítání levhartů v rezervaci je projekt, který měl konečně vědecky doložit jejich počet v určité oblasti a bude možné jej použít pro odhad celkové populace.

[?] LEVHARTY V MASAI MAŘE JSTE SLEDOVALI POMOCÍ FOTOPASTÍ. JAK HUSTĚ JSTE JE MĚLI V OBLASTI ROZMÍSTĚNY?

Prioritně byly fotopasti umístěny v části Masai Mary, které se říká Triangle. Masai Mara je velická a nebylo v našich silách ji teď pokrýt celou. Polohu fotopastí jsme určili na základě našich odhadů, kde by se levharti mohli vyskytovat. To znamená, že někde jich bylo více a jinde méně. Z našich mnohaleťých zkušeností a díky pozorováním v předešlých letech při ochraně gepardů jsme ale přibližně věděli, kde se nacházejí.

STÁLE RÁJ DIVOKÉ ZVĚŘE

Rezervace Masai Mara má rozlohu 1 510 km² a žije v ní bezmála stovka druhů savců a zhruba 570 ptačích druhů

NEPŘEKONATELNÁ KOMBINACE

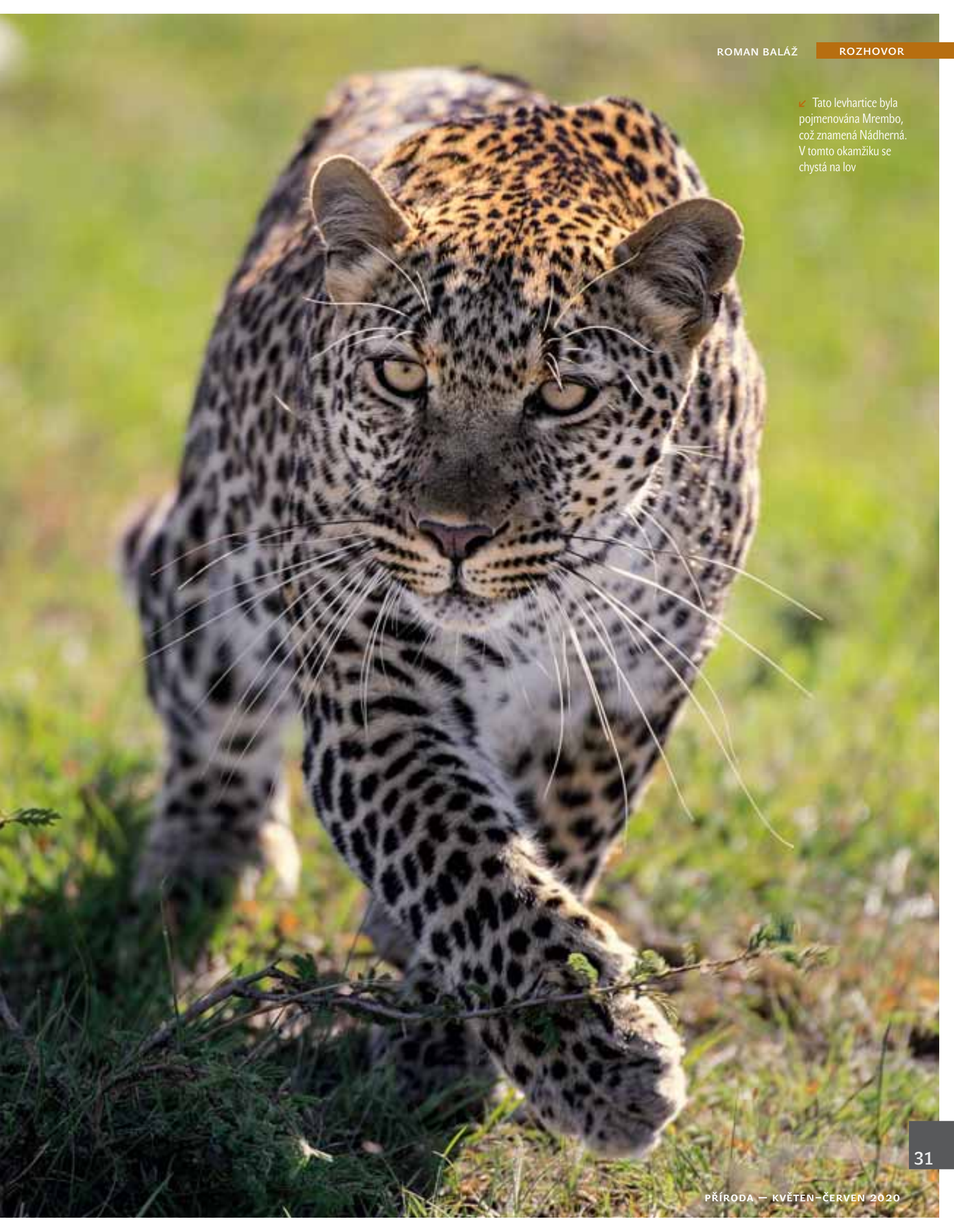
Společně s tanzanským národním parkem Serengeti tvoří Masai Mara unikátní prostor, který poskytuje výborné podmínky pro pozorování zvířat

LEOPARD RESEARCH PROGRAM

Od dubna do června roku 2019 probíhal v části Masai Mary výzkum levhartů, který mimo jiné využil 70 fotopastí a Facebook

✓ Tato levhartice byla pojmenována Mrembo, což znamená Nádherná. V tomto okamžiku se chystá na lov

některý levhart se tak vyhýbá lidem, že si rangeri už třeba myslí, že je mrtvý; přitom je to zvíře jen extrémně plaché

LEVHART (PANTHERA PARDUS)

Levharta je možné charakterizovat jako nejdokonalější velkou kočku, nádhernou svým vzhledem a ladnou ve svém pohybu.

Společně s tygry, jaguáry a lvy patří do rodu velkých koček (*Panthera*).

Má velmi vyvinuté smysly. Mezi masožravci má největší uši a stejně jako všechny kočkovité šelmy disponuje mimořádně bystrým zrakem.

Za úplné tmy se leopardi při pohybu spoléhají na sluch, čich a citlivost vousů.

Umějí plavat, vyšplhat se i na nejhladší kmeny stromů a nejstrmější skály.

Jejich území výskytu se oproti roku 1750, kdy byli zaznamenáni na většině území světa, zmenšilo o 75 %. Některé poddruhy jsou na pokraji vyhynutí.

Počet levhartů mandžuských dosahuje asi 60–80 dospělých jedinců, levhartů čínských 174–348, levhartů jávských méně než 250, levhartů cejlonských 700, levhartů perských 800–1 000 a levhartů arabských méně než 250.

Populace v Africe je poměrně velká, ale přesná čísla neexistují. I proto vznikl program, o němž je tento rozhovor.

[?] DALŠÍM ZDROJEM INFORMACÍ BYLY FOTOGRAFIE NA FACEBOOKU. MŮŽETE TO BLÍŽ VYSVĚTLIT?

Zřídili jsme facebookovou stránku, na kterou mohli všichni návštěvníci Masai Mary posílat svoje fotky levhartů, a tím pádem jsme získali další zdroj fotografií a informací. Mohli se zapojit i návštěvníci rezervace. Lidé, kteří by chtěli pomoci zasláním fotek, je stále mohou posílat na facebookové stránky Leopards of the Mara nebo Roman Wildlife Foundation. Budou zařazené a zpracované a každým se tak může zapojit a stát se malou součástí tohoto projektu.

[?] KOLIK RŮZNÝCH LEVHARTÍCH JEDINCŮ JSTE KOMBINACÍ OBOU ZPŮSOBŮ ZJISTILI?

↑ Tato fotka pořízená v krásném večerním slunci byla vykoupena sedmi hodinami čekání

V oblasti Triangle, kde jsme výzkum prováděli, jsme zaznamenali 13 levhartů, z toho 7 nových, o nichž se dosud nevědělo. V databázi přitom máme 53 levhartů, kteří v rezervaci Masai Mara žijí. Je jich tam ale určitě ještě mnohem víc.

[?] UVÁDÍTE, ŽE JSTE POŘÍDLI 725 SNÍMKŮ LEVHARTŮ A ZJISTILI Tedy „JEN“ 13 RŮZNÝCH JEDINCŮ. ZNAMENÁ TO, ŽE LEVHARTI PŘÍCHÁZELI OPAKOVANĚ?

Ano. Levharti mají většinou své teritorium, v němž žijí. Do nového se přesouvají, když je „vyžene“ jiný levhart nebo levhartice. Proto bylo na jednom místě, resp. v rámci jedné fotopasti, více fotek téhož levharta. Spoustu fotografií jsme také pořídili klasicky – z našeho terénního vozidla, nikoliv z fotopasti. Avšak fotopasti jsou úspěšnější, neboť levhart je většinu času ukrytý v buši – a je všeobecně známo, že většinu dne prospí, anebo proleží.

[?] VŠICHNI LEVHARTI JSOU PODLE VAŠÍ ZKUŠENOSTI TAKTO PLAŠÍ?

Je to individuální. Jedni jsou permanentně ve střehu, schovávají se a člověk je prakticky nemá šanci ani zahlédnout. Některého levharta třeba nikdo z rangerů a výzkumníků nevidí půl nebo tři čtvrtě roku a třeba si i myslí, že už je mrtvý. Přitom je to zvíře jen extrémně plaché. Jiní levharti naproti tomu nemají z člověka respekt. Třeba se stane, že matka vyjde z buše i s mláďaty a začnou si dva metry od terénního vozu hrát. Charakter každého z nich je jiný, v tomto ohledu jsou jako lidé.

a dobře adaptovat a Masai Mara jim nabízí velmi dobré podmínky. Podle mých zkušeností a na základě mého pozorování bych řekl, že levhartů je v Masai Maře minimálně dvakrát víc než lvů. V celé Keni žije posledních asi 1 970 lvů. Myslím si, že levhartů bude víc jak pět až sedm tisíc. Je to ale jen můj názor.

[?] MOHU SE ZEPTAT, JAK BYL TEN ČTVRTLETNÍ VÝZKUM NÁKLADNÝ?

Když sečteme všechno dohromady, dělá to nějakých třicet tisíc eur, tedy něco kolem tři čtvrtě milionu korun.

Nepozorovali jsme to a ani během čtrnácti let, co do Afriky jezdím zvířata pozorovat a fotit, jsem nic takového nezaznamenal. Obecně se ale dá říct, že levharti mají rádi hustou vegetaci, husté keře, kde se můžou schovat a ležet ve stínu, blízkost aspoň malého zdroje vody nebo potůčku. Vždy ale potřebují poblíž stromy, aby si tam mohli odložit ulovenou kořist. V oblasti Serengeti mají rádi skalní vyvýšeniny s hustou vegetací, ale i tam bývá v blízkosti nějaký vhodný strom.

↓ Stromy jsou pro levharty bezpečným místem, kam se mohou schovat před lvy a kam také vytahují svou kořist

malí levharti ještě na strom nedokážou vylézt, a když je predátoři najdou, vždy je zabijí; jsou pro ně konkurencí

[?] JE TĚŽKÉ PODLE FOTEK URČIT, O KTERÉ ZVÍŘE SE PŘESNĚ JEDNÁ?

Chce to cvik, čas a kvalitně rozčleněnou databázi fotek, ale v zásadě nejde o nic těžkého. Každý jedinec má nějaké výraznější skvrny v oblasti obličejce, podle kterých se dá jednoznačně určit. Je to něco jako otisky prstů u lidí a už u malých levhartů jsou skvrny stejné jako v dospělosti. I povahově se každý levhart od všech ostatních odlišuje. Někteří jsou velmi smělí, jiní naopak plaší. Někteří dokážou být tak mazaní, až to nahání strach.

[?] BĚHEM TŘÍ MĚSÍCŮ VÝZKUMU JSTE TEDY ZACHYTLI 13 RŮZNÝCH LEVHARTŮ NA ÚZEMÍ O VELIKOSTI KOLEM 500 KM². CO TO VYPOVÍDÁ O CELKOVÉ LEVHARTÍ POPULACI V MASAI MAŘE?

Na určení celkové populace levhartů v Masai Maře to samozřejmě nestačí. Náš výzkum pokračuje i nadále, ale je to otázka peněz, protože platíme lidi, auta a není jednoduché dělat dva záchranné programy najednou. Obecně se ale dá říct, že levharti v Masai Maře nejsou ohroženi lidmi a zejména pytláky. Dokážou se velmi rychle

A to znamená spaní ve stanu a šetření po všech stránkách. Je tedy jasné, že než se pustíme do dalších projektů, je napřed potřeba nasbírat další finance. Ale díky některým lidem a takovým kamarádům, jako jsou Vašek a Vojta, se nám to daří lépe.

[?] JEDNÍM Z CÍLŮ VAŠEHO VÝZKUMU BYLO URČIT, ZDA NĚKTERÉ TYPY PROSTŘEDÍ PŘI-TAHUJÍ LEVHARTY VÍCE NEŽ JINÉ. MÁTE UŽ NA TUTO OTÁZKU ODPOVĚĎ?

levhartů je v rezervacích dost, ale jsou často loveni a jejich počet klesá stejně, jako klesá počet většiny druhů zvířat na světě

↑ Malá levhartice nás upřeně asi hodinu pozorovala a byla při tom asi jen tři metry od auta

[?] A CO POTENCIÁLNÍ KOŘISTI? ZJISTILI JSTE, ŽE BY SE LEVHARTI VÍCE ZDRŽOVALI V MÍSTECH, KDE JE VÍC JIMI LOVENÝCH ZVÍŘAT?

To se taky nedá říct. Potenciální kořisti pro levharty je v rezervaci Masai Mara dost, a tak se za ní nemusí přesouvat a vyhledávat nová teritoria. Jelikož jejich kořist tvoří převážně antilopa impala a gazela

Thomsonova, které nemigrují, mají to levharti „snadné“. Záleží jen na tom, kde si dokážou teritorium udržet, ale jeho umístění nesouvisí s výskytem jiné zvěře. Impaly a gazely se taky potřebují někdy schovat do stínu a napít se. To levharti dobře vědí, a proto mají teritoria tady.

[?] ZNAMENÁ TATO VĚTŠÍ ÚŽIVNOST ÚZEMÍ ZÁROVEŇ MENŠÍ NÁROKY JEDNOTLIVÝCH ZVÍŘAT NA PLOCHU VLASTNÍHO ÚZEMÍ?

Ano, dá se říct, že nepotřebují veliké teritorium – někdy jde díky dostatku potravy jen o několik kilometrů čtverečních. V jiných parcích je to samozřejmě jiné, ale tady se zatím nemusíme obávat, že by velké kočky neměly dostatek potravy. Když ale levharti

mají potomky, snaží se mít větší území, aby později odrostlá mláďata z vrhu našla své území vedle nebo poblíž a nemusela se přesouvat na velké vzdálenosti. Je to ale individuální.

[?] POJĎME JEŠTĚ K POSLEDNÍMU PŘEDMĚTU VAŠEHO VÝZKUMU, JAK DNES MŮŽETE ODPOVĚDĚT NA OTÁZKU, ZDA MÁ NA POČETNOST LEVHARTŮ VLIV PŘÍTOMNOST KONKURENČNÍCH PREDÁTORŮ?

Žádný vliv přítomnosti lvů jsme nezaznamenali. Levharti mají jakýsi šestý smysl a vždy vědí, když se blíží nebezpečí. Jednoduše vyskočí na strom a tam se před lvy „ukryjí“. A lvy vůbec nebaví čekat, až levharti slezou ze stromu, aby je zabili. Na druhou stranu je ale také známo že většinu malých levhartů zabijí lvi nebo hyeny. Velmi malí levharti ještě na strom nedokážou vylézt, a když je predátoři najdou, vždy je zabijí. Jsou pro ně konkurencí. Není to ale tak, že by levharti vždy před lvy nebo hyenami utíkali a hledali nové teritorium. Přesouvají se spíše lvy, protože teritorium jedné smečky je kolem 40 km².

ROMAN BALÁŽ (1971)

Narodil se v Šali na Slovensku. Teď žije a pracuje v Praze a ve světě. Organizuje foto safari a výlety do Afriky se svou Private Safari Travel a z podnikatelských aktivit se rozhodl financovat záchranu fauny v afrických národních parcích, které mu velmi přirostly k srdci. Více viz www.romanwildlifefoundation.com.

[?] JAK JE MOŽNÉ, ŽE PŘÍTOMNOST LEVHARTŮ NEOVLIVNILI LVI, ALE JAK ZPRÁVA UVÁDÍ, „VELMI SILNĚ“ JI OVLIVNILA PŘÍTOMNOST HYEN SKVRNITÝCH?

Protože hyeny levhartí kořist zajímavě více než lvy, kteří potřebují pro přežití větší typ kořisti, jako je buvol nebo zebra. Impaly nebo gazely, které levhart většinou zabíjí, jim nestojí za tu námahu. Hyena však nepohrdne žádnou lehce získanou kořistí. Výskyt hyen je navíc podstatně vyšší než výskyt lvů nebo levhartů. Někdy je ve smečce i stovka hyen. Například v kráteru Ngorongoro žije asi 86 lvů, ale zhruba 650 hyen! Ty stejné poměry platí i v rezervaci Masai Mara, i když hyeny přes den moc nevidíte, protože loví v noci a přes den spí v noře. Hyeny jsou velmi inteligentní a vědí, kde se levharti nacházejí, a vždy uslyší, když něco uloví. Pokud se ke kořisti dostanou dřív, než si ji levhart ukryje na strom, jednoduše si ji vezmou. Proto levhart nežere hned, ale v prvé řadě si kořist „uloží“ na strom a chodí k ní dva až tři dny. Gepard naopak proti tomu kořist sežere hned, protože si ji nemůže nikam schovat. Hyeny úlovek cítí na pět kilometrů!

[?] ZJISTILI JSTE TAKÉ NĚCO O VZTAZÍCH MEZI LEVHARTY A GEPARDY, JIMŽ SE VAŠE ORGANIZACE PRVOŘADĚ VĚNUJE?

V přírodě se částečně míjejí. Levhart přes den většinou spí a loví v noci

nebo brzo ráno. Gepard naopak přes den loví a v noci spí. V noci se vydává na lov velmi zřídka, i když i to už bylo pozorováno. Vztah těchto dvou šelem je založený na toleranci, nevyhledávají mezi sebou konfrontaci, aby se nezranili. Navíc si navzájem nejsou kořistí. Je ale třeba říct, že

↑ Levhartice v oblasti Triangle učí svého potomka zabíjet malou kořist

INZERCE

Private Safari Travel

FOTO EXPEDICE A SAFARI

14 let
Zkušenosti
se SAFARI

Co můžete očekávat: Postarají se o Vás nejlepší průvodci, potkáte se s ochránci zvířat z celého světa, zažijete přátelskou atmosféru, stylové ubytování, program dle Vašich přání a požadavků a mnoho dalšího...

Roman Baláž, +420 734 863 169
www.fotosafariafrika.com

→ Levhartice mezi větvi stromu. Jedná se o jednoho z jedinců, kteří byli nově objeveni díky výzkumu

když levhart najde malé gepardy, tak je zabije stejně, jako to dělají lvi nebo hyeny. Znovu je to o konkurenci. Jsou zaznamenány i případy, kdy levhart zabil geparda a vynesl ho na strom jako kořist, což je ale vzácné. Přírodními nepřáteli obou druhů jsou v první řadě lvi. Ale před nimi levhart vyskočí na strom a gepard bez problémů uteče.

[?] JSTE OPTIMISTA? MYSLÍTE SI, ŽE LEVHARTI PATŘÍ MEZI ŽIVOČIŠNÉ DRUHY, KTERÉ PŘEŽIJÍ I DO BUDOUCNA?

Nejstarší z kameněliny levhartů nalezené v geologických vrstvách Afriky mají 3,2 milionu let. A kočkovité šelmy jako takové jsou tu už 30 milionů let. Nepředpokládám, že by levharti navzdory našemu chování jen tak vyhynuli a jejich populace byla teď ohrožena.

Je ale potřeba říct, že bez ohledu na to, že je levhartů v rezervacích dost, jsou často loveni pro svou nádhernou srst a jejich počet klesá stejně, jako klesá počet většiny druhů zvířat na světě. Všeobecně můžeme říct, že je zvířat o 90 % méně, než jich bylo před sto lety. To je fakt a my jsme rádi, když můžeme přispět k jejich záchraně a podílet se na takovýchto projektech. Proto to děláme – abychom se o zvířatech dozvěděli víc a mohli je tak líp chránit. Pevně doufám, že tu budou i za dalších sto let a ne jenom v zoo. Je to ovšem cíl, který se nebude plnit snadno. <

→ Anthony, Roman, Eve a Jackson u auta – „levhartí tým“ v Masai Maře

